

Potenciální lékové interakce u kriticky nemocných pacientů

Autor: Hlaušková P.

Školitel: Urbánek K., doc. MUDr. Ph.D.

Ústav farmakologie LF UP v Olomouci

Lékařská
fakulta

Úvod

Léková interakce je situace, kdy jsou farmakodynamické nebo farmakokinetické vlastnosti jednoho léčiva ovlivňovány léčivem druhým. Interakce může vést k rozvoji nežádoucích účinků a k poškození zdraví pacienta. Pacient v kritickém stavu je obvykle vystaven působení vyššího počtu léků než na standardních odděleních.

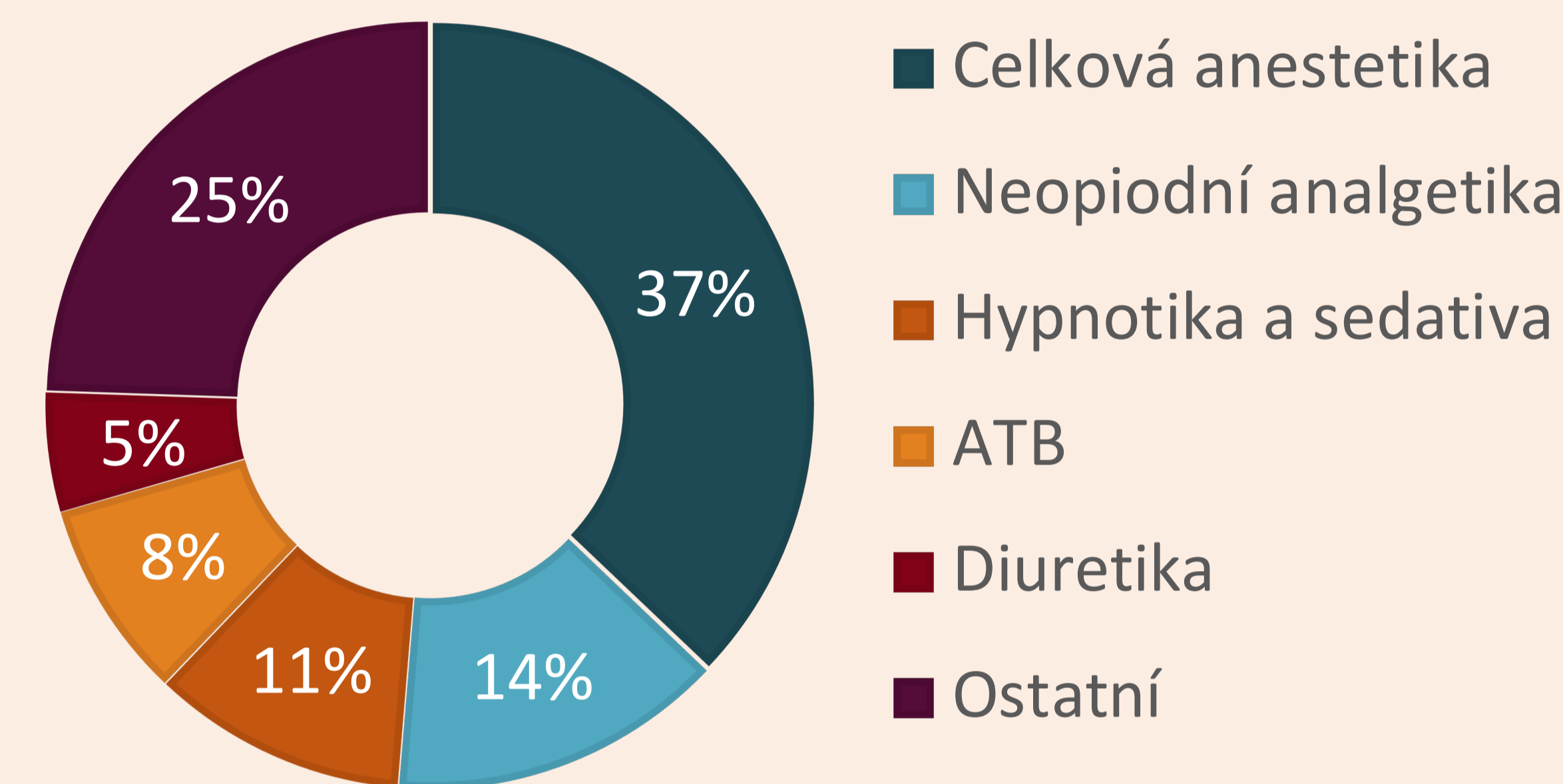
Cíle

Cílem práce bylo odhalit nejčastější potenciální lékové interakce a jaké riziko představují pro kriticky nemocné.

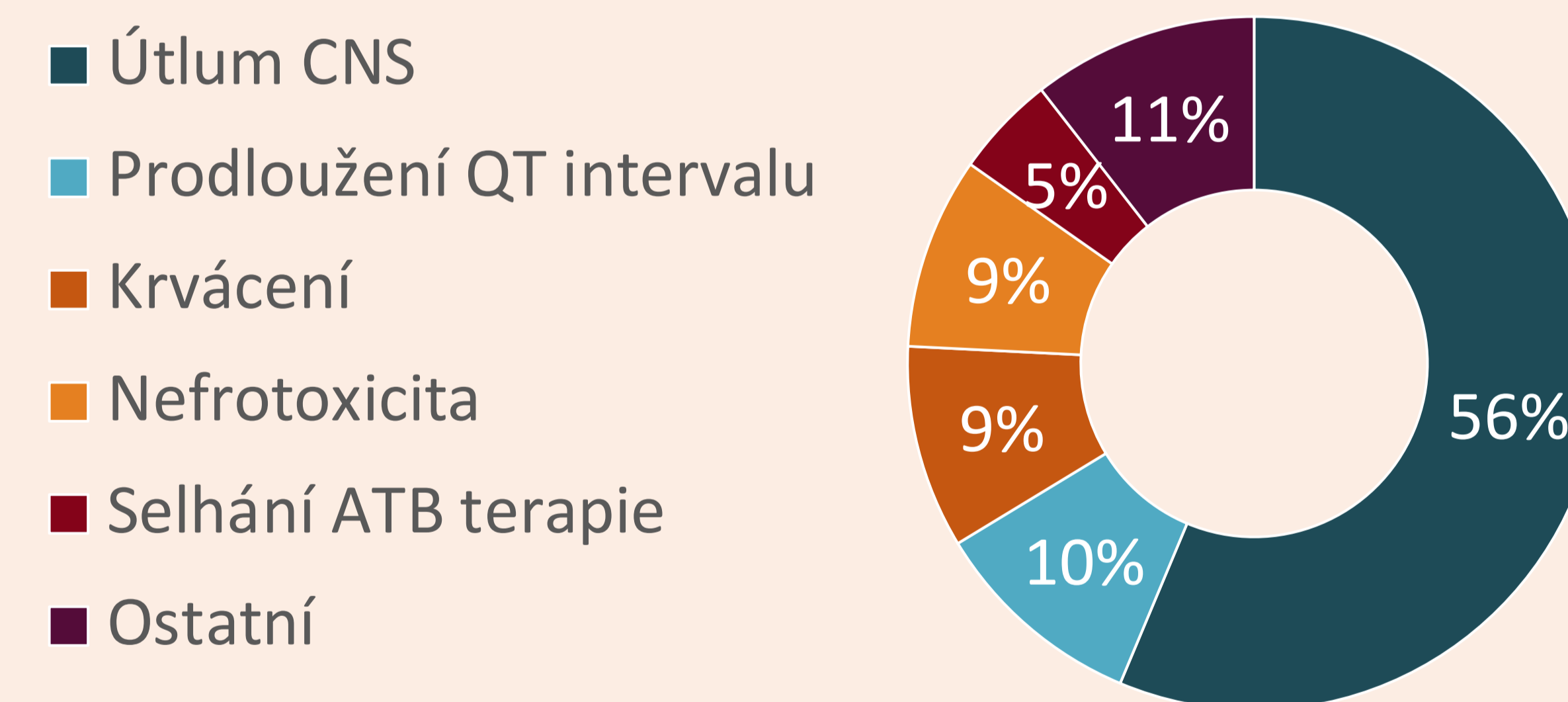
Tabulka č. 1: Nejčastěji interagující léky

Lék	Počet interakcí
sufentanil	78
propofol	63
metamizol	40
dexmedetomidin	29
klaritromycin	27
furosemid	17
amiodaron	14
midazolam	12
diklofenak	11
flukonazol	11

Graf č. 1: Zastoupení skupin léků v interakcích

Graf č. 2: Nejčastější potenciální rizika

Metodika

U pacientů, hospitalizovaných na Klinice resuscitace a intenzivní medicíny Fakultní nemocnice Olomouc (FNOL) od září 2022 do března 2023, byla hodnocena farmakoterapie a lékové interakce prostřednictvím programu *Lexicomp Drug Interaction Analysis*. Tento program rozděluje interakce do pěti kategorií dle jejich závažnosti (A, B, C, D, X). Kategorie X zde představuje kontraindikovanou kombinaci léků.

Výsledky

Farmakoterapie byla hodnocena u 60 pacientů (25 žen a 35 mužů), jejichž průměrný věk byl 64 (19 až 88) let. Farmakoterapie čítala v průměru 14 léků, nejméně 5 a nejvíce 21. Bylo odhaleno 56 různých potenciálních lékových interakcí kategorie D a X (42 a 14). Interakcí se celkem vyskytlo 190, z toho 169 v kategorii D a 21 v kategorii X. Tyto interakce představovaly 16 různých potenciálních rizik, z nichž nejčastější byl útlum CNS (56 %), dále prodloužení QT intervalu (10 %), krvácení (9 %) a nefrotoxicita (9 %). Nejčastěji interagující léky byly ze skupiny celkových anestetik (37 %), dále neopioidních analgetik (14 %), hypnotik a sedativ (11 %) a ATB (8 %). Nejčastější interakce zodpovědné za potenciální rizika byly: sufentanil/propofol (útlum CNS), propofol/amiodaron (prodloužení QT intervalu), metamizol/citalopram (krvácení), furosemid/metamizol (nefrotoxicita) a klaritromycin/metamizol (selhání ATB terapie).

Tabulka č. 2: Interakce kategorie X

Interakce	počet	riziko
Diklofenak/Metamizol	4	GIT toxicita
Pregabalin/Orfenadrin	2	útlum CNS
Erytromycin/Flukonazol	2	prodloužení QT intervalu
Orfenadrin/Sufentanil	2	útlum CNS
Orfenadrin/Propofol	2	útlum CNS
Quetiapin/Ipratropium	1	anticholinergní syndrom
Quetiapin/Amiodaron	1	prodloužení QT intervalu
Haloperidol/Ipratropium	1	anticholinergní syndrom

Závěr

Nejčastějším rizikem vyplývajícím z interakcí je útlum CNS. Toto riziko je však u analgosedovaných pacientů zanedbatelné, a dokonce představuje do jisté míry žádaný účinek farmakoterapie. Prodloužení QT intervalu však již představuje významné riziko pro zdraví pacienta. Bezmála každý pátý pacient dostává současně více než 3 QT interval prodloužující léky, což může významně zvyšovat riziko rozvoje maligní arytmie. Současné podávání nízkomolekulárních heparinů a nesteroidních antiflogistik zvyšuje riziko krvácení. Toto riziko je však významně sníženo současně podávanou gastroprotekcí. Rutinní kontrola potenciálních lékových interakcí tedy může snížit riziko výskytu nežádoucích účinků léků i u kriticky nemocných pacientů.